

Maarten van Andel: De peperdure energietransitie heeft geen mondiaal effect. Wanneer stoppen we er eindelijk mee?

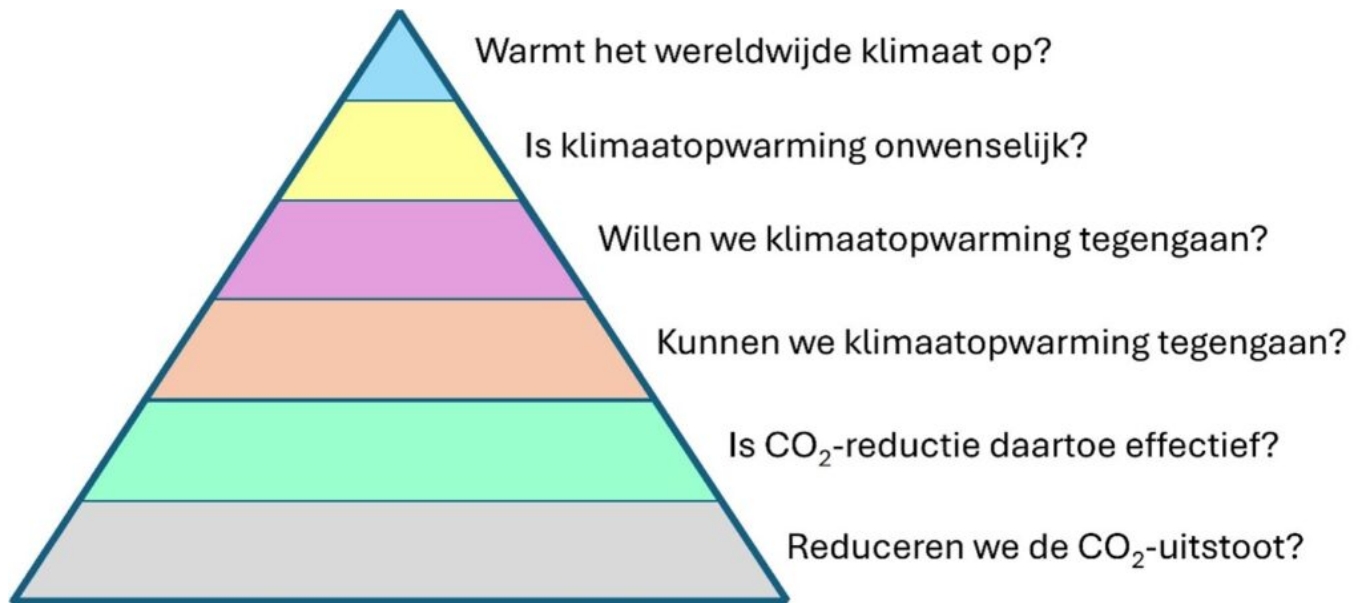

Door [Maarten van Andel](#) - 13 februari 2025
Geplaatst in [Energietransitie](#) - [Klimaat](#) - [Milieu](#)

Een kwart eeuw na het Kyoto-protocol (1997) en een decennium na het Klimaatakkoord van Parijs (2015) kunnen we vaststellen dat er geen sprake is van mondiale CO₂-reductie, integendeel zelfs. Die constatering lokt begrijpelijkerwijs veel reacties uit omtrent de veronderstelde noodzaak van CO₂-reductie. Die noodzaak wordt in het publieke debat tegelijkertijd bevestigd, betwijfeld en ontkend door zowel politici, journalisten als wetenschappers. Ik beschouw dat tot nader order als een eindeloze en zelfs minder relevante discussie. Het is slechts één van de zes op zichzelf staande vraagstukken in het hele klimaat- en energiedebat.

Die zes afzonderlijk vraagstukken vormen een gelaagdheid die als een klimaatversie van de piramide van Maslow kan worden weergegeven:

Maarten van Andel: De peperdure energietransitie heeft geen mondiaal effect. Wanneer stoppen we er eindelijk mee?

Alle zes de vraagstukken vergen verschillende specifieke expertises, en zouden afzonderlijk moeten worden geadresseerd. Geen enkel antwoord op één van deze vraagstukken leidt automatisch tot een bepaald antwoord op een ander vraagstuk.

Geen consensus

Het feit bijvoorbeeld dat we klimaatopwarming onwenselijk zouden vinden, betekent niet automatisch dat we het ook moeten willen tegengaan. De kosten kunnen veel te hoog zijn, of de consequenties - zoals milieuvervuiling, ontbossing en energiearmoede - veel te schadelijk. En als we klimaatopwarming wel willen tegengaan, betekent dat niet automatisch dat we dat ook kunnen, of dat CO₂-reductie daartoe effectief is. Dat zijn alle op zichzelf staande kwesties met op zichzelf staande conclusies.

Helaas worden al deze kwesties in de politiek, de wetenschap en het publieke debat vaak op één hoop gegooid, met overhaaste en niet onderbouwde conclusies als gevolg. We schieten veel te haastig en paniekerig van het bovenste naar het onderste vraagstuk, zonder voldoende rationeel stil te staan bij elk van de tussenliggende vraagstukken.

Daar komt bij dat de bovenste vijf vraagstukken alle in meer of mindere mate controversieel zijn, met felle voor- en tegenstanders in zowel wetenschap, politiek als journalistiek. Dat laat zien dat er geen objectieve antwoorden en geen consensus bestaan bij deze vijf vraagstukken, en dat we die ook niet binnen afzienbare tijd kunnen verwachten.

Het goede nieuws is dat dat ook niet nodig blijkt. De bovenste vijf vraagstukken zijn namelijk minder relevant zolang het antwoord op het onderste vraagstuk ontkennend is en we er niet in slagen om

Maarten van Andel: De peperdure energietransitie heeft geen mondiaal effect. Wanneer stoppen we er eindelijk mee?

mondiaal überhaupt CO₂-uitstoot te reduceren. Dat is vergelijkbaar met de Maslow-piramide van menselijke behoeftes, waarin afwezigheid van de meest basale behoeftes van eten en drinken alle hogere behoeftes - zoals sociale acceptatie en zelfontplooiing - minder belangrijk maakt. Het goede nieuws is tevens dat we het antwoord op dat onderste vraagstuk in de klimaatpiramide als enige van de zes objectief en ondubbelzinnig kunnen vaststellen.

De wereldwijde CO₂-uitstoot is sinds het Kyoto-protocol met meer dan 50 procent toegenomen, veel meer dan de wereldbevolking. Ook in de tien jaar die zijn verstreken sinds het Klimaatakkoord van Parijs is die toename van CO₂-uitstoot gestaag doorgegaan. Elke wereldburger kan dat verifiëren op basis van openbare gegevens uit diverse internationale bronnen. Het antwoord op de onderste vraag van de piramide, of we in de huidige energietransitie de wereldwijde CO₂-uitstoot reduceren, is derhalve ontkennend. Iedereen die beweert dat de energietransitie op schema ligt maakt zich schuldig aan misleidende informatie.

Geflatteerde cijfers

Daarmee worden de antwoorden op de vijf vraagstukken erboven tot nader order minder relevant, wat die antwoorden ook mogen zijn. Als we er na 25 jaar energietransitie in de verste verte nog niet in slagen om de mondiale CO₂-uitstoot te laten dalen, hoeven we ons voorlopig niet af te vragen of dat wel nodig of effectief is. Het gebeurt immers niet, dus is er hoe dan ook geen eventueel remmend effect op klimaatopwarming.

Nederland en de EU verminderen binnen hun eigen grenzen wel CO₂-uitstoot, maar de toename in de rest van de wereld is veel groter dan de Europese afname. Daarmee kunnen we klimaatopwarming dus niet tegengaan. De EU is met 5,5 procent van de wereldbevolking en 6,6 procent van de mondiale CO₂-uitstoot sowieso veel te klein om een merkbare invloed op het klimaat te hebben. Deze percentages impliceren *en passant* dat de EU, ondanks boekhoudkundige CO₂-reducties, per persoon 20 procent meer CO₂ uitstoot dan het wereldgemiddelde.

Daar komt nog bij dat die boekhoudkundige CO₂-reducties binnen onze eigen grenzen geflatteerd zijn. We tellen onterecht de CO₂-uitstoot van biomassaverbranding niet mee, terwijl die wel tot ver na 2050 in de atmosfeer zal blijven. Verder laten we steeds meer producten zoals elektronica, zonnepanelen, batterijen en elektrische auto's in andere werelddelen maken. Dat betekent dat we een deel van onze CO₂-uitstoot exporteren in plaats van reduceren. Dit zorgt er mede voor dat die andere werelddelen meer toenemen in CO₂-uitstoot dan dat Europa afneemt.

Het feit dat het de wereldgemeenschap met de huidige energietransitie al tien jaar en langer niet lukt om de mondiale CO₂-uitstoot te laten dalen in plaats van te laten stijgen, betekent dat de duizenden miljarden euro's kostende instrumenten die we inzetten voor CO₂-reductie geen noemenswaardig effect sorteren. We kunnen dus pas op de plaats maken met het verder uitbreiden van al die windmolens, zonnepanelen, elektrische auto's, warmtepompen, biomassacentrales, batterijpakketten,

Maarten van Andel: De peperdure energietransitie heeft geen mondiaal effect. Wanneer stoppen we er eindelijk mee?

warmtenetten, waterstoffabrieken en CO₂-opslaginstallaties. Ze leiden immers in de verste verte niet tot de beoogde CO₂-reductie van het Klimaatakkoord van Parijs.

Dat pas op de plaats maken is de grote transitie die we als wereldgemeenschap nu moeten inzetten. We zouden dat Energietransitie 2.0 kunnen noemen, gebaseerd op de dure lessen van decennialange probeersels, successen, mislukkingen, vallen en opstaan ten tijde van Energietransitie 1.0. Het feit dat veel dingen niet blijken te werken zoals we dachten, is geen ramp. Dat wordt het pas als we er niet van leren, en in plaats daarvan als koppige struisvogels blijven volharden in decennia oude instrumenten die niet blijken te werken.

Wedden op een dood paard

Zo'n Energietransitie 2.0 zal de nodige tijd, aandacht en gekrakeel vergen. Pas als we het steeds maar bijbouwen van alle aantoonbaar ineffectieve instrumenten van de huidige Energietransitie 1.0 hebben gestopt, hoeven we ons weer over de bovenste vijf klimaatvraagstukken van de piramide te buigen. Als we na een kwart eeuw, een hele menselijke generatie van gerichte inspanningen, nog elk jaar meer in plaats van minder CO₂ uitstoten, is de vraag of CO₂-reductie wel nodig is zuiver academisch. Laten we intussen wel inzetten op forse reductie van energieverbruik. Dat is in elk toekomstscenario gunstig, ongeacht de antwoorden op die bovenste vijf klimaatvraagstukken.

Blijven inzetten op de huidige energietransitie, waarbij de mondiale CO₂-uitstoot ondanks miljoenen wetenschappers en miljarden euro's jaar op jaar blijft toenemen, is wedden op een dood paard. Als het met al dat geld en al die internationale expertise na 25 jaar nog niet van de grond is gekomen, gaat het ook in de toekomst niet van de grond komen. Dat is wellicht een pijnlijke conclusie, maar daar mogen verantwoordelijke machthebbers niet voor weggelopen. Als ze dat wel blijven doen, voorzie ik dat onze kinderen en kleinkinderen hard zullen oordelen over die huidige machthebbers, zoals wij dat bij tijd en wijlen kunnen doen over onze ouders en grootouders.

Maarten van Andel is chemicus en publiceerde in 2023 [Kies Wijzer Klimaat. Praktische gids voor consument en kiezer](#). Dit verhelderende boek verscheen bij Uitgeverij Blauwburgwal, kost €17,50 en is overal verkrijgbaar, ook [in de winkel van Wynia's Week](#).

Wynia's Week verschijnt drie keer per week, 156 keer per jaar, met even onafhankelijke als broodnodige artikelen en columns, video's en podcasts. U maakt dat samen met de andere donateurs mogelijk. **We zijn weer enthousiast begonnen aan 2025. Doet u mee? [Kijk HIER](#). Hartelijk dank**